

Gabriela Mikołajczyk, Tomasz Sawicki

Gniezno, woj. poznańskie. Stanowisko 15

Informator Archeologiczny : badania 21, 222-223

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sondaż 1, 1A, 1B

Przebiegano eksplorację poniżej poziomu posadzki krypty kaplicy. Bezpośrednio pod nią wystąpiła warstwa brązowo-szaro-żółtego piasku z domieszką zaprawy i gruzu ceglanego zawierająca materiał średniowieczny i nowożytny. Dalej zaobserwowano obecność zalegających na przemian warstw piasku i gliny stanowiących pozostałość nasypu wału dzielącego gród od podgrodzia /materiał wczesno-średniowieczny/. Odsłonięto pozostałości fundamentu absydy.

Wykop I, I'

W trakcie prac również tutaj natrafiono na pozostałości wału. Stwierdzono obecność konstrukcji drewnianych oraz nasypu ziemnego /piasek, glina/. Nie znaleziono natomiast śladów południowej absydy kaplicy.

Wykop IA

Odsłonięto kamiennie-ceglany obiekt o kształcie prostokąta, przylegający bezpośrednio do murów kaplicy. Funkcja jego pozostaje niewyjaśniona /grobowiec?/.

W wyniku prac nie uzyskano dowodu na ewentualne wykorzystanie przez budowniczych kaplicy św. Stanisława relikwiarza przedromañskiej rotundy Mieszka I.

Materiał i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania nie będą kontynuowane.

GNIEZNO
woj. poznańskie
Stanowisko 15

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie

Badania pod kierunkiem dr Gabrieli Mikołajczyk prowadził Tomasz Sawicki. Finansowało M P P P w Gnieźnie. Trzeci sezon badań. Góra Lecha - grodzisko wczesnośredniowieczne oraz okres późnośredniowieczny i nowożytny.

W związku do badań z lat 1985-1986 kontynuowano prace wykopaliskowe przy kościele św. Jerzego /sondaż nr 6 - 8/ oraz przeprowadzono badania ratownicze przy ul. Kolegiaty nr 6.

Sondaż nr 6 położony przy zachodniej /frontowej/ ścianie kościoła św. Jerzego, na południe od wejścia /nr 12/13/. Zbadano 15 m² do głębokości 2 m. We wschodniej części sondażu, na głębokości 0,1 - 0,53 m, odsłonięto półkolisty fundament kamienny o promieniu około 1,5 m, stykający się ze ścianą zachodnią kościoła na odcinku około 3 m między schodami wejścia, a przyporą południowo-zachodnią. Stopę fundamentową, lekko zagłębioną w całec, uchwycono na głębokości 1,45 m. Konstrukcję wykonano z kilku warstw kamieni polnych, między którymi znajdował się gliniasty piasek. Obecność zaprawy stwierdzono jedynie w formie wylewki wapiennej na zachodniej krawędzi obiektu. Opisany fundament stanowi relikwiarz prawdopodobnie wieży narożnej kościoła św. Jerzego. Stratygrafia i inne dane archeologiczne nie przyczyniły się do ustalenia jego chronologii. Budowę przypomina on podwalinę absydy romańskiej /XII w.7/ wspomnianego wyżej kościoła /por. badania 1985-1986 r./.

W części zachodniej sondażu nr 6, na głębokości 0,81 - 1,69 m, odsłonięto fragment /około 4,5 m²/ silnie uszkodzonego fundamentu kamiennie-ceglanego łączącego zaprawą wapiennie-piaskową. Odkryta część fundamentu posiada zarys trójkątny. Stopę fundamentową uchwycono na głębokości około 2 m. Pod nią zalegała ciemna ziemia z ceramiką z XV - początku XVI w., co pozwala obiekt ten uznać za nowożytny.

W sondażu nr 6 całec zarejestrowano w kilku punktach na głębokości 1,4 - 1,7 m /obniżenie się ku zachodowi/. Występujące powyżej warstwy posiadały charakter niwelacyjno-nasypowy.

Sondaż nr 7 o wymiarach 6,2 x 2 m usytuowany został po południowej stronie kościoła Św. Jerzego /między murkiem oporowym a północną apsydą kaplicy Św. Stanisława/. Wykop ten stanowił południowe przedłużenie sondażu nr 2 z 1985 r., w którym odkryto m.in. duże skupienie kamieni w pasie przy południowej ścianie kościoła Św. Jerzego. Obecnie na kamienie nie natrafiono. Odsłonięto natomiast kilka uszkodzonych szkieletów ludzkich spoczywających na wznak, głową na zachód /pozostałości wielowarstwowego cmentarza nowożytnego/. Wykopy grobowe o słabo czytelnych zarysach oraz wykopy budowlane silnie zaburzyły górne partie wczesnośredniowiecznych warstw nasypowych /ziłty, gliniasty piasek z domieszką próchnicy/. Z niższych partii tychże warstw pochodzą nieliczne kości zwierzęce i ułamki ceramiki z X - XII w. W południowej części sondażu, na głębokości 1,4 - 2,8 m, występowały smutki po drewnie /warstwa III - wał?/ oraz fragmenty ceramiki z X7-XII w. i drobne kości zwierzęce. Całec /?/ w postaci ciemnozielonej gliny pojawił się w północnej części sondażu na głębokości 1,7 - 2,4 m /opadał na południe/. Eksploatację zakończono na głębokości ok. 3 m.

Sondaż nr 8 /próbny/ położony był przy zachodniej ścianie kościoła Św. Jerzego, na północ od wejścia /ar 25/26/. Powierzchnia 3 m². Głębokość eksploatacji do 0,6 m. Na głębokości ok. 17 cm odsłonięto konstrukcję ceglano-kamienną o obrysie w formie nieregularnego półkola /promień ok. 1,1 m/ stykającą się z zachodnią ścianą kościoła na odcinku przynajmniej 2,65 m /z przyczyn technicznych nie uchwycono krawędzi południowej/. Górną część konstrukcji stanowi warstwa regularnie ułożonych cegieł "palcówek" łączonych zaprawą piaskowo-wapienną. Pod cegłami zalegają kamienie polne - fundament. Forma i lokalizacja obiektu wykazują pewne podobieństwo do fundamentu odkrytego w sondażu nr 6 /por. wyżej/. Badania w sondażu nr 6 będą kontynuowane w przyszłym sezonie.

Wykop ratowniczy o wymiarach 2 x 4 m zlokalizowany był na południowy wschód od kościoła Św. Jerzego, po wschodniej stronie ul. Kolegiaty, przy posesji nr 6 /ar 17/. Interwencja archeologiczna doprowadziła do odsłonięcia, na głębokości 37 - 50 cm, fragmentów dwuwarstwowej posadzki nowożytnej. Płytki posadzkowe wykonano z gliny wypalanej na kolor ceglasty. Boki płytek posiadają wymiary 16 x 16 cm i grubość ok. 3,2 cm. Nie noszą one śladów szklwienia. Między obu warstwami posadzki znajdowały się polepa, piasek oraz ślady intensywnej spalenizny /m.in. stopiona szklarnica nowożytna/. Dolna warstwa płytek spoczywała bezpośrednio na ziemi, niekiedy na podsypce z polepy, piasku i drobnego gruzu. Pod posadzkami występowała ceramika z XVI - XVII w. Na głębokości 0,8 - 1 m pojawiły się duże kamienie polne, część ławy fundamentowej /?/.

Materiał zabytkowy znajduje się w M.F.P.P. w Gulefnie. —

Badanie będą kontynuowane.

GNIEZNO
woj. poznańskie
Stanowisko 37 b

patrz
późne średniowiecze

JAKUSZOWICE, gm. Kazimiera Wielka
woj. kieleckie
Stanowisko 2

patrz
okres wpływów rzymskich